

HELYI TANTERV

GYENGÉNLÁTÓ, ALIGLÁTÓ TANULÓK SZÁMÁRA

Földrajz 7-8. évfolyam

2020.

A földrajztudomány a természeti és társadalmi-gazdasági környezet jelenségeit, mutatja be, összekapcsolja a természet- és társadalomtudományokat. Ezen interdiszciplináris sajátosság alapján válik a földrajz szintetizáló, a természeti és társadalmi-gazdasági jelenségeket és folyamatokat összefüggéseiben, kölcsönhatásaiban feldolgozó tantárggyá. A tanítás során különös hangsúlyt kap, hogy a tanulók megértsék Földünk mint egységes rendszer sérülékenységét, ahol az ember természeti és társadalmi lényként él, létezése és tevékenysége növekvő mértékben átalakítja, és ezzel veszélyezteti ennek a rendszernek az egyensúlyát, amelynek következményei súlyosak lehetnek. A földrajz tantárgy komplex természet- és társadalomtudományi szemléletének köszönhetően feltárja az egyensúly megbomlásának természeti és társadalmi okait, megoldást keres az egyensúly helyreállítására. Szemléletformálásra képes, ezért kiemelkedően fontos szerepet tölt be a környezettudatosság kialakításában.

A földrajz az a tantárgy, amelyből a tanulók megismerhetik szűkebb és tágabb természeti, társadalmi-gazdasági környezetünk jellemzőit, a körülöttük zajló folyamatokat és ezek összefüggéseit, kölcsönhatásait, a környezetben való tájékozódást, a benne történő eligazodást segítő alapvető eszközöket és módszereket.

Bolygónkról és annak természeti és társadalmi-gazdasági folyamatairól összegyűjtött ismereteink, egyre összetettebbé váló világunk komplex problémáinak megértésére csak a megújult szemléletű földrajzoktatás képes. Az oktatási hagyományok újragondolását teszi szükségessé az információforrások, illetve az általuk közvetített adatmennyiség rohamos növekedése is. Ezért napjaink földrajzoktatásában a hangsúlyt az információk tudatos keresésére, értelmezésére, az összefüggések feltárására, a megszerzett információk alkalmazását lehetővé tevő képességek kialakítására helyezi. Az élményszerű, a hétköznapi megfigyeléseken, tapasztalatokon és információgyűjtésen alapuló földrajzitanítás a jelenségek okait és következményeit is feltárja. Mindez a természeti-környezeti és a társadalmi-gazdasági folyamatokat szintetizálva, a jelen eseményein túlmutatva értékelésre, problémamegoldásra, jövőképzésre ösztönöz.

Az önálló földrajzi ismeretszerzés és feldolgozás, valamint a problémaorientált, elemző és értékelő gondolkodás fejlesztésével hozzájárul az információs társadalomra jellemző hír- és információáradatban történő eligazodáshoz, a felelős és tudatos állampolgári szerepvállalás kialakításához.

A földrajzitanítás fontos feladata annak felismertetése és tudatosítása, hogy a környezettudatos, a fenntarthatóságot szem előtt tartó gondolkodás és cselekvés az élhető jövő, a fenntartható környezet záloga. A Föld тұrőképességét veszélyeztető problémák felismertetése, a már észlelhető és várható következmények beláttatása, a lehetséges megoldások keresése és bemutatása döntő szerepet játszik a cselekvőképes, a környezetért felelősséggel tenni akaró magatartás kialakításában.

A korszerű földrajzoktatás alig képzelhető el a térinformatikai, illetve infokommunikációs eszközök használata nélkül, ez pedig hozzájárul a tanulók digitális kompetenciájának fejlődéséhez, tudatos eszközhasználóvá válásukhoz.

Mindennapjainkat, életvitelünket, szokásainkat jelentősen átalakította és folyamatosan formálja a globalizáció. Ezért is fontos feladat, hogy a tanulók megértsék, hogyan válnak globális folyamatokká, jelenségekké az egyes regionális történések, és ez a folyamat hogyan befolyásolja mindennapi életünket. A globális világ nyújtotta lehetőségek mellett fontos a nemzeti és az európai önazonosság felvállalása és ezek értékeinek megőrzése. Hazánk nemzeti értékeinek és a globális világban betöltött szerepének megismertetésével a földrajzoktatás hozzájárul a szülőföldhöz és a magyarsághoz való kötődés kialakításához és elmélyítéséhez.

A térbeli társadalmi egyenlőtlenségek által kiváltott folyamatok okainak és következményeinek bemutatása révén a földrajzoktatás hozzájárul az empatikus, problémamegoldó gondolkodás, illetve az érvek ütköztetésére épülő vitakultúra kialakulásához.

A földrajzoktatás a jelen folyamataira, történéseire és azok jövőbeli következményeire fókuszál, így hozzájárul az érdeklődés felkeltéséhez az aktuális, társadalmi-gazdasági és környezeti folyamatok megismerése, megértése, megvitatása, továbbá a logikus érveken alapuló véleménynyilvánítás iránt. Napjaink társadalomföldrajzi, vallásföldrajzi és etnikai földrajzi folyamatainak bemutatása révén a tantárgy hozzájárul a toleráns és etikus, egymás tiszteletét szem előtt tartó magatartás kialakulásához is.

A földrajz a helyi, regionális és globális gazdasági-pénzügyi folyamatok megismertetésével elősegíti a gazdasági élet eseményeiben eligazodó aktív, kreatív, rugalmas és vállalkozóképes állampolgári gondolkodás és viszonyulás kialakulását. Fontos feladatának tartja, hogy a mindennapi életben hasznosítható gazdasági és pénzügyi ismeretek bemutatásával hozzájáruljon az értő és felelős pénzügyi döntési képesség kialakításához. A tantárgy komplexitása, szintetizáló jellege miatt a pályaorientációt is jelentősen támogatja.

A földrajz tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

A tanulás kompetenciái: Szüntelenül változó és globalizálódó világunk megismeréséhez, megértéséhez elengedhetetlen a folyamatos információszerzés, a nyitott gondolkodás, amely elképzelhetetlen a tanuló információszerző tevékenysége nélkül. Így a tanulás-tanítási folyamatnak hozzá kell járulnia az információszerzés és -feldolgozás készségének fejlesztéséhez, különös tekintettel a digitális világ nyújtotta lehetőségek kritikus felhasználására. A földrajztanulás célja, hogy elősegítse a megszerzett ismeretek alkalmazását a mindennapi élet különböző területein, támogassa az egyéni igényekkel összhangban lévő önirányító és önfejlesztő tanulás képességének fejlődését. Cél, hogy a tanuló képes legyen a földrajzi-földtudományi, gazdasági, társadalmi és környezetvédelmi jellegű információk felismerésére és összegyűjtésére a valós térben és különböző információhordozókból.

A kommunikációs kompetenciák: A különféle szóbeli és írásbeli ismeretközvetítő, illetve értékelési módszerek alkalmazásával a földrajztanítás segíti az anyanyelvi kommunikáció fejlődését. A földrajzi információk értelmezése során fejlődik a tanuló érvelésen alapuló egészséges vitakészsége. A kommunikációs kompetenciák fejlesztését segítik a földrajzi tartalmú információk értelmezését elváró írásbeli és

szóbeli feladatok megoldása. A különböző forrásokból gyűjtött információk, leírások értelmezése és feldolgozása hozzájárul a szövegértési kompetencia fejlesztéséhez.

A digitális kompetenciák: A korszerű földrajzoktatás elképzelhetetlen a digitális világ nyújtotta aktuális információk tanításba való beépítése nélkül. Ehhez szükség van a tanuló digitális kompetenciáinak alkalmazására. A tanulási-tanítási folyamat tudatosan épít a digitális térképek, térinformatikai szoftverek alkalmazására, elemzések elvégzésére, földrajzi összefüggések felismerésére és megértésére. A projektfeladatok, önálló vagy csoportban végzett kutatások fejlesztik a tudatos közösségi információáramlást, a tudás hálózatos megosztásának képességét. A földrajztanítás tudatosan épít a tanuló prezentációs képességére, ösztönzi a földrajzi folyamatok digitális eszközökkel történő bemutatását.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A földrajztanítás során lehetőség nyílik a gondolkodási készségek, elsősorban az elemzés, a rendszerezés, a valós vagy modellkísérleteken alapuló tapasztalást követő következtetés és problémamegoldás fejlesztésére. A földrajztanítás fontos célja az analógias gondolkodás, a sokféleségben rejlő azonosságok és különbségek összehasonlítási készségének fejlesztése. A különböző földrajzi folyamatok vizsgálata során szükség van az analitikus és a szintetizáló gondolkodásra. Előtérbe kerül a kreatív gondolkodás fejlesztése, ezzel párhuzamosan nagy hangsúlyt kap a tanulói döntéshozatal, az alternatívák végiggondolása, a kockázatvállalás, az értékelés, az érvelés és a legjobb megoldási lehetőségek kiválasztása.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A földrajz a társadalomföldrajzi témák feldolgozásával hozzájárul a világ társadalmi-kulturális sokszínűségének megismertetéséhez, ehhez társul a más kultúrák, szokások iránti érdeklődés és tisztelet kialakulásának támogatása. A csoportos és interaktív munkamódszerek alkalmazása során lehetőség nyílik az egyéni és a kollektív felelősség tudatosítására. A kooperatív módszerek alkalmazása lehetővé teszi a tanuló szociális kompetenciáinak fejlesztését, amelyek elengedhetetlenek ahhoz, hogy későbbi élete során képes legyen hatékony és konstruktív módon részt venni a társadalmi életben, és szükség esetén kezelni tudja a felmerülő konfliktusokat.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A világ társadalmi, kulturális sokszínűségének bemutatásával a földrajzoktatás segíti a kulturális értékek megismerését, emellett hozzájárul a kulturális identitás tudatosításához, a kulturális értékeink és hagyományaink megőrzése iránti igény kialakításához. Az önállóan vagy csoportosan létrehozott produktumot elváró feladatok hozzájárulnak a kreatív alkotás és önkifejezés képességének fejlődéséhez.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: Modern földrajzoktatásunk révén napjaink társadalmi-gazdasági és környezeti folyamatainak megismerése nagymértékben hozzájárul a társadalmi-gazdasági élet eseményeiben történő eligazodáshoz, az aktív, kreatív, a körülményekhez rugalmasan alkalmazkodó állampolgárrá váláshoz. Az oktatás a modern gazdasági élet sikeres szereplőinek bemutatásával hozzájárul az innováció szerepének, a munkaerőpiac igényeinek megismeréséhez, ez pedig hatással van a munkavállalói és a vállalkozói kompetencia fejlődésére.

7–8. évfolyam

A 7–8. osztályos tananyag a földrajzi tartalmakat a földrajzi tér fokozatos kitágításával, a közelitől a távoli felé, azaz a közvetlen lakóhely (település) felől Magyarország földrajzán keresztül a kontinentális, majd végül a globális folyamatok felé haladva mutatja be, de szem előtt tartja az életkori sajátosságoknak megfelelő, a tapasztalatokra, a konkrét jelenségekre, folyamatokra építő tananyag-felépítést. Az ismereteket a földrajzi szempontból tipikus természet- és társadalomföldrajzi folyamatokra, összefüggésekre fűzi fel, és középpontba állítja a földrajzi eredetű problémák komplex bemutatását.

A földrajzoktatás a jelen folyamataira, jelenségeire és azok lehetséges következményeire helyezi a hangsúlyt, tudatosan épít a különböző digitális és hagyományos térképi, vizuális és szöveges adatforrásokból megszerzhető információkra. Ezáltal a tanulókat felkészíti az önálló információszerezésre és az információk mérlegelő értelmezésére, továbbá hozzájárul az önálló véleménynyilvánítás és a felelős döntéshozatal képességének kialakításához.

A földrajzoktatás kiemelten fontosnak tartja a személyes érdeklődés felkeltését a szűkebb, majd a tágabb környezetünk, illetve a bolygónk egészét érintő földrajzi jelenségek, folyamatok, problémák megismerése és megértése iránt. További célja, hogy kialakítsa az önálló földrajzi tudásbővítés igényét és képességét. Egyes témák feldolgozásánál fontos szempont, hogy a mindennapi életben hasznosítható ismeretek elsajátításával és képességek kialakításával történjen.

A földrajz szemléletformáló, szintetizáló tantárgy, a hétköznapi életben használható ismereteket, eszközöket, módszereket ad a tanuló kezébe, amelyek segítik a tájékozódást komplex világunkban, és hozzájárulnak ahhoz, hogy felnőtt életükben felelős, környezettudatos, aktív állampolgárrá váljanak.

A 7–8. évfolyamon kiemelt feladat a Föld megismertetésén keresztül a földrajzi gondolkodás tudatos fejlesztése. Ehhez kapcsolódóan a témakörök feldolgozása során a tanuló:

- megismeri hazánk és Európa, majd a távoli kontinensek legalapvetőbb természet- és társadalomföldrajzi jellemzőit, melynek során kialakul a Földről alkotott, a valóságot visszatükröző kognitív térképe;
- földrajzi tartalmú adatok, adatsorok alapján következtéseket von le, következményeket fogalmaz meg;
- megadott szempontok alapján rendszerezi földrajzi ismereteit, rendszerbeli viszonyokat állapít meg;
- összehasonlítja tipikus tájakat, megfogalmazza azok közös és eltérő földrajzi vonásait;
- megkülönbözteti a tényeket a véleményektől;
- használja a földrajzi térben való tájékozódást segítő hagyományos és digitális eszközöket.

Minden témakör feldolgozásakor kiemelt figyelmet kell, hogy kapjon a földrajzi tartalmú információszerezés és -feldolgozás, a digitális eszköz-használat. Ennek megfelelően a tanuló:

- megadott szempontok alapján információkat gyűjt hagyományos és digitális információforrásokból;
- adatokat rendszerez és ábrázol digitális eszközök segítségével;
- bemutatja szűkebb és tágabb környezetének földrajzi jellemzőit;
- megadott szempontok alapján tájakkal, országokkal kapcsolatos földrajzi tartalmú szövegeket, képi információhordozókat dolgoz fel;
- közvetlen környezetének földrajzi megismerésére terepvizsgálódást tervez és kivitelez.

A 7–8. évfolyamon a földrajz tantárgy alapóraszám: 102 óra.

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve		óraszám	
Tájékozódás a földrajzi térben		4	8.évf.
Közvetlen lakókörnyezetünk földrajza		5	
Magyarország földrajza		25	
A Kárpát-medence térsége		8	34 óra
Európa és a távoli kontinensek eltérő fejlettségű térségei, tipikus tájai	Európa földrajza	22	7.évf.
	Az Európán kívüli kontinensek földrajza	20	
A földrajzi övezetesség rendszere		8	68 óra
Életünk és a gazdaság: a pénz és a munka világa		10	
Összes óraszám:		102	

Témakörök részletezése 7. évfolyam

Témakör	A Kárpát-medence térsége	óraszám: 8
A témakör nevelés- fejlesztési céljai	<p>Az oksági gondolkodás fejlesztése a medencejelleg közvetlen és közvetett földrajzi következményeinek, az ember életmódját meghatározó feltételeknek az összekapcsolásával.</p> <p>A kritikai és a problémamegoldó gondolkodás fejlesztése stratégiai tervezéssel társadalmi, környezetvédelmi témájú feladatmegoldásban tanári útmutatással.</p> <p>Időszemlélet fejlesztése különböző léptékű földtani, földrajzi, környezeti folyamatok elemzésével (a Kárpát-medencevidék kialakulása, az ember környezet-átalakító tevékenysége).</p> <p>A szociális kompetencia fejlesztése a medencevidék népeinek, országainak együttműködésében rejlő lehetőségek, az együttműködés szubjektív korlátainak felismertetésével.</p>	

	A digitális kompetencia fejlesztése digitális prezentációs kiselőadás készítésével.
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
A térszemlélet fejlesztése Magyarország területének a Kárpát-medence egészében való földrajzi értelmezésével	<ul style="list-style-type: none"> • Élménybeszámoló készítése egy Kárpát-medencében tett kirándulásról
A felelős, tényeken alapuló véleményalkotás képességének támogatása a Kárpát-medence térségében előforduló környezeti és természeti veszélyek kialakulásának példáján	<ul style="list-style-type: none"> • Tértagítás és térszűkítés, tájrendszerezés képek és térképrészletek alapján Magyarország és a Kárpát-medence viszonylatában
Az összefüggésekben való gondolkodás fejlesztése a medencejelleg közvetlen és közvetett földrajzi következményeinek felismerésével	<ul style="list-style-type: none"> • Fotógaléria összeállítása a Kárpát-medence tájainak és országainak bemutatására, narráció elkészítése pármunkában
A szociális kompetencia fejlesztése a Kárpát-medence népeinek, országainak együttműködésében rejlő lehetőségek és korlátok felismerésével	<ul style="list-style-type: none"> • A térségben előforduló környezeti és természeti veszélyek bemutatása irányított esetelemzéssel
A Kárpát-medence és környezete természeti és társadalmi-gazdasági erőforrásainak rendszerezése, értékelése	<ul style="list-style-type: none"> • A medencejelleg következményeinek feltárása logikai lánc alkotásával
Az egyes nagytájak, illetve régiók természeti, társadalmi-gazdasági és környezeti jellemzőinek felismerése és összehasonlítása	<ul style="list-style-type: none"> • A térség erőforrásainak rendszerezése táblázatban, időbeli változásának bemutatása diagramon
A Kárpát-medence térségében előforduló környezeti és természeti veszélyek kialakulásához vezető okok, összefüggések és következmények értelmezése	<ul style="list-style-type: none"> • Az egyes nagytájak természeti, társadalmi-gazdasági és környezeti jellemzőinek felismerése játékos formában képek, fotómontázs, irodalmi részlet, lényegkiemelő tanulói rajz stb. alapján
A Kárpát-medence idegenforgalmi adottságainak, az idegenforgalom jelentőségének értékelése	
A Kárpát-medence térségében meglévő területi fejlettségbeli különbségek okainak és következményeinek feltárása	<ul style="list-style-type: none"> • Projektfeladat: utazási kiállítás tervezése a Kárpát-medence természeti és kulturális értékeinek bemutatására
A medence, mint társadalmi-gazdasági egység Medencejelleg és következményei a Kárpát-medencében	<ul style="list-style-type: none"> • Kooperatív módszerek alkalmazásával adatgyűjtés, -rendszerezés és -bemutatás a Kárpát-medence térségének

<p>A Kárpát-medence térségének nagytájai</p> <p>Természeti erőforrások, táji és kulturális értékek a Kárpát-medence térségében</p>	<p>társadalmi-gazdasági folyamatiról, a területi fejlettség különbségeiről</p> <ul style="list-style-type: none"> • Projektfeladat: Kárpát-medence modelljének elkészítése pl. homokasztalon • Projektfeladat: egy Kárpát-medencei osztálykirándulás útvonalának és programtervének kidolgozása •
<p>Fogalmak</p>	<p>autonómia, éghajlatváltozás, erdőgazdálkodás, gazdasági átalakulás, húzóágazat, idegenforgalom, nemzeti kisebbség, népességvándorlási folyamatok, néprajzi csoport, néprajzi táj, tájhasználat, talajpusztulás</p>
<p>topográfiai fogalmak</p>	<p><i>Tájak, történelmi és néprajzi tájnevek:</i> Bécsi-medence, Burgenland (Őrvidék), Csallóköz, Délvidék, Déli-Kárpátok, Erdély, Erdélyi-középhegység, Erdélyi-medence, Északkeleti-Kárpátok, Északnyugati-Kárpátok, Felvidék, Hargita, Kárpátalja, Kárpát-medence, Keleti-Kárpátok, Magas-Tátra, Székelyföld, Vajdaság, Vereckei-hágó;</p> <p><i>Városok:</i> Arad, Beregszász, Csíkszereda, Eszék, Kassa, Kolozsvár, Marosvásárhely, Munkács, Nagyvárad, Pozsony, Révkomárom, Szabadka, Székelyudvarhely, Temesvár, Újvidék, Ungvár</p>

<p>Témakör</p>	<p>Európa földrajza</p>	<p>óraszám: 22</p>
<p>A témakör nevelés-fejlesztési céljai</p>	<p>Az Európa-tudat megalapozása az integrációs folyamat céljainak megismertetésével, napjaink törekvéseinek érzékeltetésével.</p> <p>A tanulni tudás képességének fejlesztése az előzetes (a távoli földrészekkel kapcsolatos) tudás előhívásával és felhasználásával.</p> <p>Az analízis képesség fejlesztése Európa természetföldrajzi adottságai és az azokból következő</p>	

	<p>társadalmi-gazdasági lehetőségek, környezeti veszélyek feldolgozásával.</p> <p>A problémamegoldó gondolkodás fejlesztése az európai kulturális sokszínűség földrajzi okainak és a népességkeveredés következményeinek elemzése során. A közös európai kultúra, főként földrajzi alapjainak ismerete és a megőrzésére irányuló igény kialakítása.</p> <p>Az információszerzési képesség fejlesztése adatok, egyszerű adatsorok, diagramok értelmezésével, elemzésével, a földrajzi övek jellemzési szempontjainak önálló használatával a tanulók látásteljesítményének figyelembe vételével.</p>
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Európa főbb országainak, országcsoportjainak, jellemző tájainak és térségeinek megismerésével és elemzésével a térszemlélet fejlesztése	<ul style="list-style-type: none"> • Az én Európám – szubjektív térkép készítése Európáról • Európa tipikus tájainak bemutatása tanulócsoporthoz által készített modellek segítségével • Európával kapcsolatos kvízzjáték készítése és megoldása pármunkában online felületen • A kontinens országainak, országcsoportjainak bemutatása pl. szakértői mozaik, kooperatív technika, helyszínépítés, prezentációkészítés, tanulói kiselőadás segítségével • Kapcsolati háló, logikai lánc felrajzolása a nemzetközi szintű munkamegosztás bemutatására • Európai népek, nemzetiségek jellegzetes szokásainak, kulturális sajátosságainak bemutatása helyzet-, szerep-, empátiagyakorlat vagy helyszínépítés módszerével • Különböző tartalmú tematikus térképek megadott szempontok
A problémamegoldó gondolkodás, valamint a rendszerben és összefüggésekben történő gondolkodás fejlesztése az Európát jellemző nemzetközi szintű munkamegosztás és fejlettségbeli különbségek okainak és következményeinek, jellemző társadalmi-gazdasági folyamatainak elemzése során	
Egyes országok, nemzetiségek szokásainak, kultúrájának megismerése által a szociális kompetenciák fejlesztése	
Európa térségeinek természeti-környezeti, valamint társadalmi-gazdasági jellemzőinek és folyamatainak komplex, problémacentrikus látásmóddal történő feldolgozása során a fenntartható fejlődés és környezettudatosság szemléletének fejlesztése	
A témába vágó aktualitásokra, híradásokban közölt regionális földrajzi információkra történő reflektálással a felelős önálló véleményformálás fejlesztése	
Európa főbb országainak, országcsoportjainak, meghatározó jelentőségű társadalmi-gazdasági folyamatainak megnevezése	

<p>Az Európai Unió társadalmi-gazdasági jellemzőinek ismertetése, világgazdasági szerepének igazolása példákkal</p>	<p>alapján történő összevetése, komplex elemzése</p>
<p>Tipikus európai tájak, települések, térségek jellemzése, komplex és problémacentrikus vizsgálata</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Egy adott témához kapcsolódó adatok gyűjtése, rendszerezése, szemléletes megjelenítése és értelmezése • Helyzetgyakorlat a külföldön történő tanuláshoz, munkavállaláshoz kapcsolódóan • Virtuális séta összeállítása egy kiválasztott európai nemzeti parkban, geoparkban, világörökségi helyszínen • Beszélgetés, vita a híradásokban közölt aktuális információkról, önálló vélemény megfogalmazása • Élménybeszámoló egy átélt vagy elképzelt európai utazásról, irányított szempontok alapján • Gyűjtőmunka új európai nagyberuházásokról, az Európai Unióban található cégek magyarországi telephelyválasztásáról • A településen és környékén európai támogatásból megvalósult fejlesztések bemutatása önálló gyűjtőmunka alapján • Európa fejlettségbeli területi különbségeinek leírására alkalmas társadalmi-gazdasági mutatók elemzése, a felzárkózás lehetőségeinek megfogalmazása • Európa jövője – plakátkészítés • Ország, illetve táj névjegyének tervezése és elkészítése

	<ul style="list-style-type: none"> • Projekt módszer: tematikus (pl. kikötők, magashegységi tájak stb.) európai körutazás összeállítása és a tervek bemutatása
<p>Az Európai Unió és Európa jövője a fenntartható fejlődés jegyében</p> <p>Európa sokszínű kulturális öröksége és jövője</p>	
<p>Fogalmak</p>	<p>agglomeráció, deltatorokolat, előregedő társadalom, Európai Unió, fjord, gazdasági szerkezetváltás, gleccser, jégkorszak, K+F (innováció), karsztvidék, „kék banán”, munkanélküliség, „napfényövezet”, tagolatlan part, tagolt part, tölcsértorokolat, vendégmunkás</p>
<p>topográfiai fogalmak</p>	<p><i>A földrész részei:</i> Dél-Európa, Észak-Európa, Kelet-Európa, Kelet-Közép-Európa, Közép-Európa, Nyugat-Európa;</p> <p><i>Egyéb földrajzi helyszínek:</i> Alpok, Appenninek, Appennini-félsziget, Azori-szigetek, Balkán-félsziget, Balkán-hegység, Brit-szigetek, Cseh-medence, Ciprus, Dalmácia, Dinári-hegység, Duna-delta, Etna, Finn-tóvidék, Francia-középhegység, Genfi-tó, Germán-alföld, Holland-mélyföld, Izland, Kárpátok, Kelet-európai-síkság, Kréta, Lengyel-alföld, Lengyel-középhegység, Londoni-medence, Mont Blanc, Morva-medence, Német-középhegység, Párizsi-medence, Pennine-hegység (Pennine), Pireneusi (Ibériai)-félsziget, Pireneusok, Skandináv-félsziget, Skandináv-hegység, Szicília, Szilézia, Urál, Vezúv;</p> <p><i>Vízrajz:</i> Adriai-tenger, Balti-tenger, Boden-tó, Dnyeper, Duna, Duna–Majna–Rajna vízi út, Ebro, Elba, Északi-tenger, Fekete-tenger, Földközi-tenger, La Manche, Ladoga-tó, Odera, Ólt, Pó, Rajna, Rhône, Szajna, Száva, Temze, Vág, Visztula, Volga</p> <p>Európa országai, jelentős gazdasági és kulturális központjai</p>

Témakör	Európán kívüli kontinensek földrajza	óraszám: 20
<p>A témakör nevelés- fejlesztési céljai</p>	<p>Átfogó kép kialakítása Afrika és Amerika természetföldrajzi jellemzőiről a Föld fejlődéséről és a földrajzi övezetesség rendszeréről való tudás alkalmazásával.</p> <p>A szemléleti térképolvasás képességének fejlesztése.</p> <p>A kritikai gondolkodás fejlesztése a földrészek társadalmi-gazdasági jellemzői és a természeti adottságok, a történelmi események, a gazdasági folyamatok elemzésével, illetve a földrajzi tényezők életmódot meghatározó szerepének, a gazdasági fejlettség területi különbségeinek, okainak, társadalmi és környezeti következményeinek megláttatásával. Az ország-jellemzés algoritmusának alkalmaztatása.</p> <p>A környezeti szemlélet fejlesztése a regionális társadalmi-gazdasági és környezeti problémák világméretűvé válásának érzékeltetésével, az emberiség közös felelősségének megértésével. Családi életre nevelés a más kultúrákban lévő életmódok megismertetésével.</p> <p>A kommunikációs képességek fejlesztése a szövegbeli speciális jelrendszerek működésének megfigyelésével, valamint különböző jellegű információs anyagokban való célszerű kereséssel, beszámoló-készítéssel (ország-csoportok, országok bemutatása).</p> <p>Oksági gondolkodás fejlesztése Ázsia természetföldrajzi jellemzőinek okaival, társadalmi-gazdasági következményeivel és a világ gazdasági folyamataival való összefüggésekben történő feldolgozásával.</p> <p>Prognosztikus szemlélet fejlesztése az ázsiai gazdasági fejlettség területi különbségeinek és okainak megláttatásával. Környezeti szemlélet fejlesztése a regionális társadalmi-gazdaság, környezeti problémák világméretűvé válásának példákban való érzékeltetésével.</p> <p>A szemléleti térképolvasás fejlesztése különböző fajtájú és tartalmú térképeken való tájékozódással, az információk közötti összefüggések indoklásával.</p> <p>Ázsia természetföldrajza: A „legek” földrésze: óriástájak és szerkezeti egységek, változatos éghajlat és termőföldhiány, vízbőség és vízszegénység kontrasztjának, okainak megismerése. Természeti veszélyhelyzetek (földrengés, vulkánkitörés, cunami, tájfun) felismerése, a helyes magatartás megismerése. Monszun vidék és terület: a kialakító okok összehasonlítása a forró és a mérsékelt övezetben.</p>	

	<p>Ázsia társadalomföldrajza: népek és kultúrák jellemzőinek, népességkoncentrációk kialakulási okainak és következményeinek megismerése. Az ősi kultúrák, a világvallások társadalmat, gazdaságot, környezetet befolyásoló szerepének felismerése példákban.</p> <p>Ázsia regionális földrajza: eltérő szerepkörű országcsoportok megismerése.</p> <p>Átfogó kép alkotása Ausztrália és a sarkvidékek természetföldrajzi jellemzőiről, az okok és a jellemzők közötti összefüggések felismertetése.</p> <p>A környezetgazdálkodási szemlélet fejlesztése a tengeri erőforrások globális folyamatokban betöltött szerepének felismertetésével.</p>
<p>Fejlesztési feladatok és ismeretek</p>	<p>Fejlesztési tevékenységek</p>
<p>A kontinensek főbb országainak, országcsoportjainak, jellemző tájainak és térségeinek megismerésével és elemzésével a világtér-szemlélet fejlesztése</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kontinensekre, országokra jellemző képek keresése az interneten, azokból montázs készítése
<p>A földrajzi tényezők életmódot, gazdálkodást meghatározó szerepének bemutatása</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kontinensek földrajzi jellemzőit összehasonlító grafikus rendező készítése
<p>A gazdasági fejlettség területi különbségeinek, annak okainak, illetve társadalmi és környezeti következményeinek feltárása</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Az én kontinensem – szubjektív térkép készítése egy adott kontinensről
<p>Összefüggések felismerése példákon keresztül a társadalmi-gazdasági jellemzők és a természeti adottságok, a történelmi események, a világban zajló gazdasági folyamatok kapcsolataiban</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Az egyes kontinensek tipikus tájainak bemutatása tanulócsoportok által készített modellek segítségével
<p>Tájékozódás az ábrázolt térben, a térbeli viszonyok felismerése térkép segítségével</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Az egyes kontinensekkel kapcsolatos kvízzjáték készítése és megoldása pármunkában online felületen
<p>A regionális társadalmi-gazdasági és környezeti problémák világméretűvé válásának igazolása példák alapján</p>	<ul style="list-style-type: none"> • A kontinens országainak, országcsoportjainak bemutatása pl. szakértői mozaik, kooperatív technika, helyszínpítés, prezentációkészítés, tanulói kiselőadás segítségével
<p>Az országok közötti különböző típusú együttműködések (környezeti, gazdasági stb.) szükségességének igazolása példák alapján</p>	
<p>Tipikus tájak, települések, térségek több szempont szerinti logikus bemutatása</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kapcsolati háló, logikai lánc felrajzolása a nemzetközi szintű

<p>A problémamegoldó és az értékelő gondolkodás fejlesztése Afrika, Ázsia és Amerika társadalmi jellemzőinek, ellentmondásainak példáján</p>	<p>munkamegosztás bemutatására</p>
<p>Az analógiás gondolkodás fejlesztése a tipikus tájak elemzésének példáján</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Távoli népek, nemzetiségek jellegzetes szokásainak, kulturális sajátosságainak bemutatása helyzet-, szerep-, empátiagyakorlat vagy helyszínpítés módszerével
<p>A sokféleségben rejlő azonosságok és különbségek összehasonlítási képességének fejlesztése Afrika, Ázsia, Amerika társadalmi és gazdasági jellemzői példáján</p> <p>A személyes és társas kompetenciák fejlesztése a különböző tanulási stratégiák alkalmazásával</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Különböző tartalmú tematikus térképek megadott szempontok alapján történő összevetése, következtetések megfogalmazása
<p>A véleményalkotás és vitakészség fejlesztése a kontinensek kulturális sokszínűségének jellemzői alapján</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Egy adott témához kapcsolódó adatok gyűjtése, rendszerezése, szemléletes megjelenítése és értelmezése
<p>A környezettudatosság fejlesztése az elsivatagosodás, a világtengert veszélyeztető folyamatok, az árvizek, a trópusi esőerdők irtásának és egyéb környezetszennyező tevékenységek példáján</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Virtuális séta, kirándulás összeállítása egy kiválasztott világörökségi helyszínen, illetve országban • Beszélgetés, vita a híradásokban közölt aktuális információkról, önálló vélemény megfogalmazása • Élménybeszámoló egy átélt vagy elképzelt távoli utazásról, irányított szempontok alapján • Fejlettségbeli területi különbségek leírására alkalmas társadalmi-gazdasági mutatók elemzése, a felzárkózás lehetőségeinek megfogalmazása • Ország, illetve táj névjegyeinek tervezése és elkészítése • Projekt módszer: tematikus (pl. sivatagok, világvárosok stb.) világkörüli út összeállítása és bemutatása • A regionális társadalmi-gazdasági és környezeti

	<p>problémák világméretűvé válásának igazolása példák alapján. Környezeti problémák okozta élethelyzetek bemutatása szerep-, empátia- és helyzetgyakorlattal</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kommentek írása a híradásokban közölt regionális földrajzi információkra • Élet az óriásvárosokban az Amerikai Egyesült Államokban – képregénykészítés • Gyűjtőmunka: kulturális hatások mindennapjainkban, pl. az amerikai és a kínai kultúra hatásának példái a mindennapokban • Egy tipikus tájat bemutató képzeletbeli fotókiállítás ismertetőjének elkészítése pármunkában • Hajónapló készítése földrajzi jellemzők felhasználásával, pl. Dél-Amerika képzeletbeli körülhajózása alapján •
<p>Afrika társadalmi és gazdasági életét meghatározó természetföldrajzi jellemzők és problémák (elsivatagosodás, éhínség, aszály); Afrika társadalmi és gazdasági fejlődésének problémái, élet és gazdálkodás a tipikus tájakon; afrikai példák a természeti tényezők és a gazdasági, társadalmi viszonyok közötti kapcsolatokra</p>	
<p>Ausztrália és Óceánia természeti, társadalmi és gazdasági jellemzői és problémái</p>	
<p>A sarkvidékek és a világtenger jellemzői és problémái, a sarkvidékeket és a világtengert veszélyeztető folyamatok</p>	
<p>Amerika társadalmi és gazdasági fejlődésének természeti és társadalmi-gazdasági tényezői, jellemzői és problémái,</p>	

<p>élet az óriásvárosokban; az Amerikai Egyesült Államok gazdasági fejlődése és világgazdasági szerepe, az amerikai kultúra a mindennapokban; Latin-Amerika társadalmi és gazdasági fejlődésének jellemzői és problémái, a környezet állapotát veszélyeztető folyamatok</p>	
<p>Ázsia társadalmi és gazdasági életét meghatározó természetföldrajzi folyamatok és természeti veszélyek (árvizek, földrengések, tájfunok). Ázsia társadalmi és gazdasági fejlődésének jellemzői és problémái. Kulturális sokszínűség Ázsiában. Japán, illetve a világgazdaság kelet- és délkelet-ázsiai szereplőinek társadalmi és gazdasági fejlődése, a környezet állapotát veszélyeztető folyamatok. Kína társadalmi és gazdasági fejlődésének folyamatai és problémái, India társadalmi és gazdasági fejlődésének folyamatai és problémái</p>	
<p>Fogalmak</p>	<p>Éhségövezet, eladósodás, élelmezési válság, elsivatagosodás, emberfajták, fenntarthatóság, gazdasági szerkezet. Globalizáció, népességrobbanás, népességtömörülés, nyomornegyed, őslakos, perifériatársaság, rezervátum. Termelési módok: farmgazdaság, monokultúra, nagybirtok, nomád pásztorkodás, oázisgazdálkodás, parasztság, teraszos művelés, ültetvényes gazdálkodás, vándorló [nomád] állattenyésztés, vegyes gazdálkodás. Tömegturizmus, túlhalászás, túllegeltetés, városfejlődés (városodás, városiasodás), világvallások, világgazdasági hatalom</p>
<p>topográfiai fogalmak</p>	<p>Afrika <i>Szerkezeti egységek, tájak:</i> Afrikai-árokrendszer, Atlasz, Kelet-afrikai-magasföld, Kilimandzsáró (Kilimandzsáró-csoport), Kongó-medence, Madagaszkár, Szahara, Teleki-vulkán; Száhel (öv) <i>Vízrajz:</i> Csád-tó, Guineai-öböl, Kongó, Nílus, Szezi-csatorna, Tanganyika-tó, Viktória-tó, Vörös-tenger <i>Országok:</i> Dél-afrikai Köztársaság, Egyiptom, Kenya, Marokkó, Nigéria <i>Városok:</i> Alexandria, Fokváros, Johannesburg, Kairó</p> <p>Amerika</p>

A földrész részei: Észak-Amerika, Közép-Amerika, Dél-Amerika

Tájak: Alaszka, Amazonas-medence, Andok, Antillák, Appalache-hegység (Appalache), Brazília-felföld, Floridai-félsziget (Florida), Grönland, Guyanai-hegyvidék, Hawaii-szigetek, Kaliforniai-félsziget, Kordillerák, Labrador-félsziget (Labrador), Mexikói-fennsík, Mississippi-alföld, Mount St. Helens, Paraná-alföld, préri, Sziklás-hegység, Szilícium-völgy

Vízrajz: Amazonas, Colorado, Karib (Antilla)-tenger, Mexikói-öböl, Mississippi, Nagy-tavak, Niagara-vízesés, Panama-csatorna, Szt. Lőrinc-folyó

Országok: Argentína, Amerikai Egyesült Államok, Brazília, Kanada, Mexikó

Városok: Brazíliaváros, Buenos Aires, Chicago, Houston, Los Angeles, Mexikóváros, Montréal, New Orleans, New York, Ottawa, Rio de Janeiro, San Francisco, Washington DC

Ausztrália és Óceánia

Tájak: Ausztráliai-alföld, Nagy-Artézi-medence, Nagy-korallzátony, Nagy-Vízválasztó-hegység, Új-Guinea

Országok: Ausztrália, Új-Zéland

Városok: Canberra, Melbourne, Sydney, Wellington

Ázsia

A földrész meghatározó egységei, jelentős földrajzi helyszínek: Arab-félsziget, Csomolungma (Mt. Everest), Dekkán-fennsík, Dél-kínai-hegyvidék, Fudzsi, Fülöp-szigetek, Góbi, Himalája, Indokínai-félsziget, Japán-szigetek, Kaszpi-mélyföld, Kaukázus, Kínai-alföld, Kis-Ázsia, Koreai-félsziget, Közép-szibériai-fennsík, Krakatau, Nyugat-szibériai-alföld, Szibéria, Takla-Makán, Tibet, Tien-san, Turáni-alföld

Vízrajz: Aral-tó, Bajkál-tó, Boszporusz, Eufrátesz, Holt-tenger, Indus, Jangce, Japán-tenger, Jeges-tenger, Jenyiszej, Gangesz, Kaszpi-tenger, Ob, Perzsa-öböl (Perzsa (Arab)-öböl), Sárga-folyó, Tigris

Országok: Egyesült Arab Emírségek, Dél-Korea (Koreai Köztársaság), India, Indonézia, Irak, Irán, Izrael, Japán, Kazahsztán, Kína, Kuvait, Malajzia, Szaúd-Arábia

Városok: Bagdad, Hongkong, Isztambul, Jakarta, Jeruzsálem, Mekka, Peking, Sanghaj, Szingapúr, Szöul, Teherán, Tel Aviv-Jaffa, Tokió, Újdelhi

Témakör	A földrajzi övezetesség rendszere	óraszám: 8
<p>A témakör nevelés-fejlesztési céljai</p>	<p>A modellszemlélet alapozása a földrajzi övezetesség elemeinek példáival. A földrajzi és az éghajlati övezetesség különbségének megértetése.</p> <p>A kutatásos stratégia alkalmazása (természeti adottságok értékelése a társadalom szempontjából, társadalmi-gazdasági hatásaik, környezeti következményeik meglátása példákban).</p> <p>Az éghajlati övezetek, övek bemutatási szempontjainak és a tipikus tájak jellemzési algoritmusának megismertetése.</p> <p>Szociális nevelés a környezet és az életmód kapcsolatának felfedezésével.</p> <p>Családi életre nevelés a más kultúrákban jellemző családi életmódok bemutatásával.</p>	
<p>Fejlesztési feladatok és ismeretek</p>	<p>Fejlesztési tevékenységek</p>	
<p>A földrajzi övezetesség (vízszintes, függőleges) elrendeződésének megismerésével a rendszerben történő gondolkodás fejlesztése</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Montázs készítése egy éghajlati területre jellemző képekből • Az éghajlati övezetek bemutatása prezentáció/kiselőadás segítségével 	
<p>Az egyes övezetek, övek főbb természeti jellemzőinek megismerésével és rendszerezésével az összefüggésekben való gondolkodás fejlesztése</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Képzeltbeli riport készítése: Hogyan zajlik egy adott övben (pl. egy tértől öv) élő gyerek egy napja? 	
<p>Környezettudatosság fejlesztése az egyes övezeteket, öveket érintő környezeti problémák megismertetésével</p>	<ul style="list-style-type: none"> • A földrajzi övezetesség kialakulásának összefüggéseit mutató magyarázó ábrák, modellek közös értelmezése, ok-okozati összefüggések megfogalmazása 	
<p>A vízszintes és függőleges övezetesség összefüggéseinek bemutatásával a természettudományos szemlélet fejlesztése</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Éghajlati diagram alapján rövid ismertető leírás készítése az adott éghajlatról 	
<p>A kontinensekről, tipikus tájakról tanult regionális földrajzi ismeretek és a földrajzi övezetesség során tanult ismeretek szintézise</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Mit viszek a bőröndben? Egy adott éghajlati területre utazó bőröndjének összeállítása 	
<p>Az összefüggésekben történő földrajzi gondolkodás fejlesztése a földrajzi helyzet, a természeti adottságok és a társadalmi-gazdasági folyamatok közötti kölcsönhatás bemutatásával</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Szerepjáték: élethelyzetek – pl. piaci vásárlás – egy adott éghajlatú területen 	
<p>Az időjárás és az éghajlat kapcsolatának értelmezése</p>		

<p>Az egyedi földrajzi jellemzők alapján az egyes földrajzi övezetek, övek tipikus tájainak felismerése</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Éghajlattal kapcsolatos szövegek értelmezése grafikus rendező segítségével • Lényegkiemelés a témához illeszkedő szövegből pl. szójegyzékkészítéssel, páros szövegfeldolgozással, ablakmódszerrel • Az éghajlatok jellemzőinek megfogalmazása, összefüggések feltárása tematikus térképek segítségével • Összefogásra, cselekvésre felhívó plakát készítése az egész Földet érintő éghajlatváltozás megállításáért • Filmrészletek, képek, leírások alapján az egyes földrajzi övezetek, övek tipikus tájainak felismerése
<p>A földrajzi övezetesség rendszerének kialakulása</p>	
<p>A forró, a mérsékelt és a hideg övezet törvényszerűségei és jellemzői</p>	
<p>A függőleges övezetesség kialakulásának összefüggései</p>	
<p>Fogalmak</p>	<p>éghajlat, éghajlati diagram, fenntarthatóság, forró övezet és övei, függőleges övezetesség, hideg övezet és övei, környezetkárosítás, mérsékelt övezet és övei, tipikus táj</p>

<p>Témakör</p>	<p>Életünk és a gazdaság: a pénz és a munka világa</p>	<p>óraszám: 10</p>
-----------------------	---	-------------------------------

<p>A témakör nevelés- fejlesztési céljai</p>	<p>Közgazdasági szemlélet alapozása az üzletekben vásárolható termékeket előállító gazdasági ágazatok tevékenysége közötti szoros kapcsolat és az egyes termékek árát befolyásoló sokféle tényező felismertetésével. A kreatív gondolkodás fejlesztése a piac működési alapelveinek, a kereslet és a kínálat szerepének köznapi gyakorlati példákon keresztül történő megértetése során. Gazdasági és pénzügyi nevelés, a felelős gazdálkodás megalapozása a családi gazdaság működésének bemutatásával.</p>
<p>Fejlesztési feladatok és ismeretek</p>	<p>Fejlesztési tevékenységek</p>
<p>Adatok gyűjtése és értelmezése, különféle szemléletes formában történő megjelenítése a pénz és a munka világához kapcsolódóan</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Pénzügyi döntési helyzetek megoldása szerepjátékkal
<p>A felelős döntéshozatal, a következményekért vállalt felelősség az életkori sajátosságoknak megfelelő pénzügyi döntések meghozatalában. A pénzügyi, gazdasági tények és az egyéni vélemények közötti különbség felismerése</p>	<ul style="list-style-type: none"> • A piac és a tőzsde működésének bemutatása szimulációs játékkal • Munkaerőpiaci döntési helyzetek megoldása szerepjátékkal
<p>A hitelfelvétel és a fejlődés, illetve az eladósodás kapcsolatának megértése; a döntést és az értelmes kockázatvállalást befolyásoló érvek megfogalmazása egy esetleges hitelfelvétellel kapcsolatban</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Bankok portáljáról összegyűjthető ajánlatok alapján a bankokban igénybe vehető szolgáltatások megismerése
<p>Foglalkoztatási adatok értelmezése és elemzése, következtetések levonása; mindennapi életből vett példák alapján annak felismerése, hogy a munka világa folyamatosan változik</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Beszélgetés, pénzügyi kérdésekre a tanítási órára meghívott pénzügyi szakemberrel
<p>A fogyasztóvédelem szerepének, az egyszerű bolti vásárlással összefüggő fogyasztói jogok fontosságának felismerése mindennapi élethelyzetekben</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Helyzetgyakorlat: az energiatudatos fogyasztói döntés meghozatala a környezeti és pénzügyi szempontok együttes mérlegelésével (pl. energiatakarékos izzó, napelemes akkutöltő, háztartási gépek energiaosztálya)
<p>Az energiahatékony, energia- és nyersanyag-takarékos, illetve „zöld” gazdálkodás és életvitel szemléletének megismerésével a környezettudatos állampolgári magatartás megalapozása</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Adatgyűjtés internetről valutaárfolyamokkal kapcsolatosan, az adatok és a változások következményeinek közös értelmezése
<p>A mindennapi élethelyzetekből adódó pénzügyi döntéshelyzetek megismertetésével, a tanuló saját életében is alkalmazható egyszerű költségvetés készítésével a problémamegoldó gondolkodás fejlesztése</p>	

Pénzügyi költségtervek készítése, egyszerű pénzügyhöz kapcsolódó logikai és számítási feladatok megoldása során a matematikai eszköztudás alkalmazása	<ul style="list-style-type: none"> • Osztálykirándulás költségtervének elkészítése csoportmunkában • Foglalkoztatási adatok gyűjtése és közös értelmezése, az adatok szemléletes megjelenítése • Beszélgetés az internetes vásárlás, e-bankolás jellemzőiről, előnyökről, veszélyekről •
A globalizációval, a munkavállalással, a személyes pénzügyi döntésekkel kapcsolatos témák, illetve különböző forrásokból gyűjtött pénzügyi adatok feldolgozása során a véleményalkotás és vitakészség fejlesztése	
Az élethelyzetekből vett példák, helyzetgyakorlatok során a döntési képesség fejlesztése; a tényeken alapuló véleményformálás képességének támogatása	
A helyi, regionális és a Föld egészére jellemző folyamatok közötti hasonlóságok, összefüggések felismerése	
A pénz és a pénzügyi szolgáltatások szerepe, valutaváltás	
Hitelfelvétel, a kockázatvállalás és a fejlődés, illetve az eladósodás összefüggései	
A globalizáció és a mindennapi élet kapcsolata, a globalizáció és a globális problémák kialakulásának összefüggései	
A fenntarthatóságot szem előtt tartó fogyasztói magatartás jellemzői	
A munka világának résztvevői és jellemzőik	
Fogalmak	
	családi költségvetés, eladósodás, globalizáció, hitel, munkanélküli, munkavállaló, pénz, tőzsde, valuta, valutaváltás, világtermék

Várható tanulási eredmények a 7. évfolyam végére:

- A tanuló helyi, regionális és a Föld egészére jellemző folyamatok közötti hasonlóságokat, összefüggéseket felismer, példákat nevez meg a természeti adottságok gazdálkodást, életvitelt befolyásoló szerepére;
- nyitott más országok, nemzetiségek szokásainak, kultúrájának megismerése iránt;
- ismeri és értelmezi a társadalmi-gazdasági fejlettségbeli különbségek leírására alkalmazott mutatókat;
- bemutatja a nemzetközi szintű munkamegosztás és fejlettségbeli különbségek kialakulásának okait és következményeit;
- ismeri a környezet- és a természetvédelem alapvető feladatait és lehetőségeit a földrajzi, környezeti eredetű problémák mérséklésében;

- az egyes térségek kapcsán földrajzi és környezeti veszélyeket és problémákat fogalmaz meg, reflektál azokra, megfogalmazza a helyi környezetkárosítás következményeit ok-okozati összefüggéseit;
- a környezeti kérdésekkel, globális problémákkal kapcsolatos álláspontját logikus érvekkel támasztja alá, javaslatot fogalmaz meg a környezeti problémák mérséklésére.
- érveket fogalmaz meg a tudatos fogyasztói magatartás, a környezettudatos döntések fontossága mellett;
- életkori sajátosságainak megfelelő helyzetekben alkalmazza pénzügyi ismereteit (pl. egyszerű költségvetés készítése), adatokat értelmez és elemez, következtetéseket von le belőlük.

Témakörök részletezése 8. évfolyam

Témakör	Tájékozódás a földrajzi térben	óraszám: 4
A témakör nevelés- fejlesztési céljai	A tájékozódást segítő hagyományos és digitális eszközök használata, biztonságos leolvasása. Jelenségek időbeli azonosítása. Gyakorlati feladatok (útvonalterv, távolság- és helymeghatározás) megoldása	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
A különböző léptékű, típusú és tartalmú térképek használatával, elemzésével és összehasonlításával a rendszerben és összefüggésekben történő gondolkodás fejlesztése	<ul style="list-style-type: none"> • Egy adott útvonal (pl. osztálykirándulás) útvonalának tervezése nyomtatott és digitális térképek, online felületek segítségével • Iránytű, térkép, GPS használatának gyakorlása terepi tájékozódási feladatok, kereső játékok során • Távolság és hely meghatározása térképen, illetve terepen • Játékos feladatok a földrajzi helyek meghatározására megadott földrajzi koordináták segítségével • Alaprajzkészítés, térkép-vázlat-készítés szöveg, leírás alapján • Geocaching játék 	
A terepi tájékozódási, valamint a térképalapú távolság- és helymeghatározási feladatok megoldása kapcsán a matematikai és logikai gondolkodás fejlesztése		
Hagyományos és digitális térképen történő távolság- és helymeghatározás segítségével a térbeli tájékozódás és a logikai gondolkodás fejlesztése		
Különböző időpontban készült űr- vagy légifelvétel és térképek párhuzamos használatával a problémamegoldó gondolkodás fejlesztése		

Gyakorlati feladatok megoldása (pl. távolság- és helymeghatározás, utazástervezés) terepen, valamint nyomtatott és digitális térképek és online felületek segítségével	<ul style="list-style-type: none"> • Tematikus térképek megadott szempontok szerinti elemzése • Különböző időpontokban készült űr- vagy légifelvételek és térképek párhuzamos használatával földrajzi megfigyelések elvégzése
Különböző típusú és tartalmú térképek tudatos használata a tanuláshoz	
A földrajzi térben való tájékozódást segítő hagyományos és egyes digitális eszközök ismerete	
A különböző léptékű, típusú és tartalmú térképek, műholdképek, légifelvételek sajátosságainak felismerése, a mindennapi életben való felhasználásuk lehetőségeinek ismerete	
Különböző időpontban készült űr- vagy légifelvételek és térképek párhuzamos használatával földrajzi megfigyelések elvégzése, problémák megoldása	
A térkép fogalma és jelrendszere	
A hagyományos és digitális térképek fajtái Távérzékelés és földrajzi alkalmazásai (műholdképek, légifelvételek) A földrajzi helymeghatározás módszerei	
Fogalmak	földrajzi fókálózat, keresőhálózat, fő- és mellékvilágtájak, méretarány, aránymérték, szintvonal

Témakör	Közvetlen lakókörnyezetünk földrajza	óraszám: 5
A témakör nevelés- fejlesztési céljai	Saját lakókörnyezet természeti, társadalmi, gazdasági jellemzőinek ismerete. Földrajzi jellegű problémák azonosítása, az okok feltárása. Települések, régiók, tájak komplex szemléletű megközelítése.	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
A tanuló szűkebb lakókörnyezetének társadalmi és gazdasági problémáinak felismerésével és ezekre vonatkozó megoldási javaslatok elkészítésével a döntési	<ul style="list-style-type: none"> • A Föld háromdimenziós megjelenítését lehetővé tevő program segítségével a 	

képeség, valamint a szociális és vállalkozói kompetenciák fejlesztése	közvetlen környezet virtuális felfedezése
Az adott terület komplex földrajzi elemzése során a rendszerben és összefüggésekben való gondolkodás fejlesztése	<ul style="list-style-type: none"> • Szituációs játék – önkormányzati ülés, melynek témája a lakókörnyezet környezettudatos és fenntartható fejlesztése
A lakóhely jelenét, illetve annak jövőbeli fejlődését segítő és nehezítő természet- és társadalomföldrajzi folyamatok felismerése, valamint feldolgozása eredményeként a fenntartható fejlődés és környezettudatosság fejlesztése	<ul style="list-style-type: none"> • Irányított beszélgetés a helyi írott és elektronikus médiából gyűjtött földrajzi tartalmú információkról
<p>A lakókörnyezet környezeti problémáinak bemutatása</p> <p>Véleményalkotás a lakóhely jelenét, illetve annak jövőbeli fejlődését segítő és nehezítő természet- és társadalomföldrajzi folyamatokról</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Helyzetgyakorlat: idegenvezetés a településen • Ötletbörze a szűkebb lakókörnyezet társadalmi és gazdasági problémáinak feltárására, és az ezekre vonatkozó megoldási javaslatok megfogalmazása
Nyitottság a lakóhellyel és annak környezetével kapcsolatos információk megismerése iránt, információk gyűjtése írott és elektronikus forrásokból, azok értelmezése és rendszerezése	<ul style="list-style-type: none"> • Projektfeladat: poszter, prezentáció vagy rövid videofilm készítése a szűkebb lakóhely természeti és kulturális értékeiről
A földrajzi tudás alkalmazása a mindennapi életben a következmények tudatában meghozott környezettudatos döntésekben javaslatot fogalmaz meg lakókörnyezete jövőbeli, környezeti szempontokat szem előtt tartó, fenntartható fejlesztésére	<ul style="list-style-type: none"> • Projektfeladat: tanösvény és térkép tervezése a szűkebb lakóterület természeti és kulturális értékeihez kapcsolódóan
elkötelezett szűkebb és tágabb környezete természeti és társadalmi-gazdasági értékeinek megismerése és megőrzése iránt;	<ul style="list-style-type: none"> • Projektfeladat: helyismereti vetélkedő szervezése a közvetlen környezet természeti és kulturális értékeinek megismerésére
A szűkebb lakókörnyezet (település és környezete) földrajzi helyzetének, természeti és kulturális értékeinek bemutatása	<ul style="list-style-type: none"> •
A lakókörnyezet földrajzi jellemzőiből fakadó előnyeinek és hátrányainak mérlegelése, a lakókörnyezet környezettudatos és fenntartható fejlesztése	
Fogalmak	kulturális érték, természeti érték

Témakör	Magyarország földrajza	óraszám: 25
A témakör nevelés- fejlesztési céljai	Települések, régiók, tájak komplex szemléletű megközelítése. Elkötelezettség a szűkebb és tágabb környezet értékeinek megismerése és megőrzése iránt. A környezetvédelem alapvető feladatainak ismerete. Reális alapokon nyugvó magyarságtudattal rendelkezzen. Földrajzi információk alapján következtetések levonása, összefüggések meglátása.	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
Hazánk és a Kárpát-medence tájainak és régióinak feldolgozása során a térszemlélet, valamint a hagyományos és digitális térképhasználat fejlesztése	<ul style="list-style-type: none"> Hazánk és a Kárpát-medence tájainak és régióinak megadott szempontok alapján történő feldolgozása hagyományos és digitális térképek, internetről gyűjtött adatok felhasználásával, kooperatív módszer alkalmazásával A topográfiai ismeretek elmélyítése online topográfiai játékok segítségével Projektfeladat: osztálykirándulás tervezése Magyarország egy kiválasztott középtájának megismerésére Prezentáció készítése egy kiválasztott tájról vagy településről Természetföldrajzi és társadalmi-gazdasági adatsorok rendszerezése, szemléletes ábrázolása és az adatok értelmezése Disputa a híradásokban megjelent hazai, természeti, környezeti és társadalmi- 	
Egy-egy kis- és középtáj vagy település komplex módon, több szempontú megközelítéssel történő vizsgálata során a problémamegoldó, valamint a rendszerben és összefüggésekben történő gondolkodás fejlesztése		
A Magyarországgal kapcsolatos földrajzi ismeretek feldolgozása során az önálló és hiteles információszerzés, valamint a felelős véleményalkotás fejlesztése		
Magyarország természeti és társadalmi-gazdasági erőforrásainak, valamint környezeti jellemzőinek Kárpát-medencei kitekintésben történő értelmezésével a Magyarországhoz és a magyarsághoz való kötődés elmélyítése		
Véleményalkotás, logikus érvelés és vitában való részvétel képességének fejlesztése földrajzi témájú szövegekben bemutatott hazai természeti, környezeti és társadalmi jelenségekhez, folyamatokhoz, információkhoz kapcsolódóan		
A szociális és vállalkozói kompetencia fejlesztése Magyarországgal kapcsolatos		

<p>feladatok társakkal együttműködésben való megoldása, tudásmegosztás során</p>	<p>gazdasági jelenségekről, folyamatokról</p>
<p>A kommunikációs és esztétikai kompetenciák fejlesztése Magyarország témakörben önállóan készített prezentáció bemutatásával</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Nemzeti értékek, hungarikumok bemutatására iskolai kiállítás szervezése
<p>Következtetés a Magyarország területén előforduló környezeti és természeti veszélyek kialakulásának okaira, várható következményeire, térbeli jellemzőire</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Hazánk területén előforduló környezeti és természeti veszélyek kialakulását ábrázoló képekhez, rövidfilmekhez narráció készítése • Hazánk nemzetközi gazdasági szerepének igazolása a média és az internet segítségével • Interaktív termékbemutató összeállítása a magyar gazdaság nemzetközi jelentőségű termékeiből • Magyarország idegenforgalmi adottságainak és lehetőségeinek bemutatása képeslapok, tájafotók segítségével • Projektfeladat: akcióterv készítése természeti és társadalmi-gazdasági értékeink megőrzésére • Magyarország szerepvállalásának ismertetése a nemzetközi környezetvédelmi programokban, internetes források felhasználásával • Projektfeladat: plakát, szórólap készítése Magyarország idegenforgalmi értékeiről • Gondolattérkép készítése Magyarország és az Európai Unió kapcsolatáról • Turisztikai kiadványok, pl. szórólapok, tájékoztatók alapján Magyarország idegenforgalmi adottságainak

	<p>feldolgozása kooperatív módszerek alkalmazásával</p> <ul style="list-style-type: none"> • Projektfeladat: beszámoló készítése a saját település (vagy egy választott kistáj, középtáj) hagyományos és megújuló energiaforrásairól, az adott térségben a fenntarthatóságot szem előtt tartó törekvésekről
<p>Kárpát-medencei kitekintésben Magyarország természeti és társadalmi-gazdasági erőforrásai, környezeti jellemzői</p>	
<p>Magyarország természeti, társadalmi-gazdasági és környezeti jellemzőiből fakadó előnyei és hátrányai a fenntartható fejlődés jegyében</p>	
<p>Egy kistáj, középtáj vagy település komplex és problémaközpontú vizsgálata</p>	
<p>Magyarország nemzetközi gazdasági szerepének igazolása példák alapján</p>	
<p>Magyarország társadalmi-gazdasági jellemzőinek értékelő megközelítése és megoldási-fejlesztési javaslatok</p>	
<p>Magyarország idegenforgalmi adottságai és a fenntarthatóság jegyében történő jövőbeli fejlesztése</p>	
<p>A Magyarország területén előforduló környezeti és természeti veszélyek vizsgálata, továbbá a társadalmi-gazdasági jellemzők értékelő megközelítéssel történő feldolgozása során a fenntartható fejlődés és környezettudatosság szemléletének fejlesztése</p>	
<p>Fogalmak</p>	<p>erőforrás, falu, folyószabályozás, folyó vízjárása, hungarikum, kontinentális éghajlat, közigazgatás, medencejelleg, nemzetiség, öregedő társadalom, táj, talaj, tanya, természetes szaporodás és fogyás, területi fejlettség-különbség, tranzitforgalom, város, világörökség</p>
<p>topográfiai fogalmak</p>	

	<p><i>Nagytajak:</i> Alföld, Dunántúli-dombvidék, Dunántúli-középhegység, Északi-középhegység, Kisalföld, Alpokalja</p> <p><i>Nagytajak:</i> Alföld, Dunántúli-dombvidék, Dunántúli-középhegység, Északi-középhegység, Kisalföld, Alpokalja</p> <p><i>Egyéb földrajzi helyszínek:</i> Aggteleki-karszt, Badacsony, Bakony, Balaton-felvidék, Baradla-barlang, Baranyai-dombság, Bodrogköz, Borsodi-medence, Börzsöny, Budai-hegység, Bükk, Bükk-fennsík, Csepel-sziget, Cserhát, Cserhát, Dráva menti síkság (Dráva-mellék), Duna–Tisza köze, Dunakanyar, Gerecse, Hajdúság, Tokaj-Hegyalja, Hortobágy, Írott-kő, Jászság, Kékes, Kiskunság, Körös–Maros köze, Kőszegi-hegység, Marcal-medence, Mátra, Mecsek, Mezőföld, Mohácsi-sziget, Móri-árok, Nagykunság, Nógrádi-medence, Nyírség, Őrség, Pesti-síkság, Pilis, Belső-Somogy, Külső-Somogy, Soproni-hegység, Szigetköz, Szekszárdi-dombság, Szentendrei-sziget, Tapolcai-medence, Tihanyi-félsziget, Tiszántúl, Tolnai-dombság, Velencei-hegység, Vértes, Villányi-hegység, Visegrádi-hegység, Zalai-dombság, Tokaji (Zempléni)-hegység</p> <p><i>Vízrajz:</i> Balaton, Bodrog, Dráva, Duna, Fertő, Hernád, Hévízi-tó, Ipoly, Kis-Balaton, Körös, Maros, Mura, Rába, Sajó, Sió, Szamos, szegedi Fehér-tó, Szelidi-tó, Tisza, Tisza-tó, Velencei-tó, Zagyva, Zala;</p> <p><i>Magyarország nemzeti parkjai, világörökségi helyszínei, régiói, megyéi, megyeszékhelyei</i></p>
--	---

Várható tanulási eredmények a 8. évfolyam végén:

- A tanuló elkötelezett szűkebb és tágabb környezete természeti és társadalmi-gazdasági értékeinek megismerése és megőrzése iránt;
- tájékozódik különböző típusú és tartalmú térképeken, látásteljesítményének megfelelően, a tanulóól elvárható szinten leolvassa azok lényeges információtartalmát, a térképen elhelyez földrajzi elemeket;
- egyszerűbb, tanult gyakorlati feladatokat (pl. egyszerű térkép-vázlat, útvonalterv, távolság- és helymeghatározás, utazástervezés) old meg nyomtatott és digitális térkép segítségével a tanuló látásteljesítményének megfelelően, a tőle elvárható szinten;
- összehasonlít, illetve komplex módon, problémaközpontú megközelítéssel vizsgál pl. hazai nagy tájakat, régiókat, településeket;
- javaslatot fogalmaz meg lakókörnyezete jövőbeli, fenntartható fejlesztésére;
- érveket fogalmaz meg a tudatos fogyasztói magatartás, a környezettudatos döntések fontossága mellett.

- népesség- és településföldrajzi információk alapján jellemzőket fogalmaz meg, következtetéseket von le;
- következtet Magyarországon és a Kárpát-medence térségében előforduló természeti és környezeti veszélyek kialakulásának okaira, várható következményeire, térbeli jellemzőire;
- reális alapokon nyugvó magyarság- és Európa-tudattal rendelkezik.

Követelmények a 8. évfolyam végén:

Átfogó és reális képzetel rendelkezzen a tanuló a Föld egészéről és annak kisebb-nagyobb egységeiről (a földrészekről és a világtengerről, a kontinensek nagytájairól és tipikus tájairól, valamint a világgazdaságban kiemelkedő jelentőségű országairól).

Ismerje fel az egyes országok helyét a világ társadalmi-gazdasági folyamataiban. Érzékelje az egyes térségek, országok társadalmi-gazdasági adottságai jelentőségének időbeli változásait. Életkorának és képességeinek megfelelően alkalmazza pénzügyi ismereteit, készítsen egyszerű költségvetést, pénzügyi tervet. Ismerje fel a pénzzel való takarékoskodás jövőbeli célját.

Legyen átfogó képe a kontinensek, az éghajlati övezetesség kialakulásáról, Európa legfontosabb természetföldrajzi és társadalmi-gazdasági jellemzőiről. A természetföldrajzi övezetesség fontosabb elemeit tudja felsorolni, alapvető jellegzetességeit bemutatni a kontinensen. Ismerje fel a tipikus tájakat, leírások alapján, nevezze meg kialakulásuk okait és legfontosabb jellemzőit. Tudja jellemezni a tanult tájakat, legfontosabb országokat, ország-csoportokat, azok világpiacon betöltött szerepét megadott szempontok alapján.

Ismerje az alapvető népesedési jellemzőket. Legyen képes az éghajlat és a mezőgazdaság összefüggéseit bemutatni példák alapján. Ismerje a földrajzi fekvés következményeit és hatását az országok társadalmi, gazdasági életére, fejlettségére. Lássa be a tudomány, a technika, a szakképzettség, a tőke szerepét a modern iparágak megjelenésében. Ismerje fel a fejlett oktatás, a szakképzés, a jó munkaszervezés és a fegyelem szerepét a versenyképességben.

Gyakorolja a szemléleti térképolvasást, tudjon tematikus térképeken összehasonlításokat tenni. Szerezzen jártasságot statisztikai adatok, grafikonok elemzésében, olvasásában. (gyengénlátók önállóan, súlyosan látássérültek tanári irányítás mellett).

Legyen képes egyes kontinensek, tájak, országok természeti és a társadalmi-gazdasági jellemzőit bemutató képek, ábrák, adatsorok elemzésére (gyengénlátó tanulók önállóan, súlyosan látássérültek segítségével), tanári irányítás alapján alapvető összefüggések felismerése.

Legyen képes különböző térképi információk felhasználására az egyes kontinensek és azok tipikus tájainak, illetve országainak bemutatása során. Különböző méretarányú és tartalmú térképen az egyes témákhoz kapcsolódó minimális topográfiai fogalmakat tudja megmutatni.

Legyen átfogó ismerete földrészünk, azon belül a meghatározó és a hazánkkal szomszédos országok természet- és társadalomföldrajzi sajátosságairól, lássa azok térbeli és történelmi összefüggéseit, érzékelje a földrajzi tényezők életmódot meghatározó szerepét. Birtokoljon reális ismereteket hazánk földrajzi jellemzőiről,

erőforrásairól és az ország gazdasági lehetőségeiről az Európai Unió keretében. Legyen tisztában az Európai Unió meghatározó szerepével, jelentőségével.

Ismerje fel az éghajlati övezetességet kontinensünkön, a természeti és társadalmi környezet alapvető összefüggéseit. Tudja felsorolni a természetföldrajzi övezetesség elemeit, alapvető jellegzetességeit tudja bemutatni Európában. Értse az éghajlat és a mezőgazdaság összefüggéseit. Tudja bemutatni a kontinens tipikus tájait, legfontosabb országait megadott szempontok alapján. Ismerje a tanult tájak, országok természeti és a társadalmi-gazdasági jellemzőit tudjon a látásteljesítményének megfelelő képeket, ábrákat, adatsorokat elemezni, tanári irányítással alapvető összefüggéseket felismerni.

Legyen képes a tanuló különböző térképi információk felhasználására Európa tipikus tájainak, illetve országainak bemutatása során. Tudja megmutatni térképeken az egyes témákhoz kapcsolódó minimális topográfiai fogalmakat.

Ismerje a táj általános földrajzi képének és a gazdasági élet mai földrajzi vonásait, az egyes országok jelentőségét Európában, a világban, hazánk kapcsolatát a szomszédos országokkal. Tudja a magyar népesség elhelyezkedését a Kárpát-medencében.

Ismerje Közép-Európa országainak jellemzőit, közös és eltérő vonásait. Ismerje fel a közép-európai térség országainak példáján a természeti adottságok és a történelmi hagyományok szerepét a gazdasági életben. Legyen képes tematikus térképek leolvasására látásteljesítményének megfelelően, keresztmetszetek elemzésére a tájak felszíne, illetve éghajlata, növényzete, talaja közötti összefüggések bemutatására.

Ismerje hazánk társadalmi-gazdasági fejlődésének jellemzőit összefüggésben a természeti erőforrásokkal. Értse, hogy a hazai gazdasági, társadalmi és környezeti folyamatok világméretű vagy regionális folyamatokkal függenek össze.

Ismerje Magyarország tájainak főbb természetföldrajzi jellemzőit, társadalom-földrajzi jellemzőit, jelentősebb településeit, környezeti értékeit. Ismerjék a gazdaság szerkezetét, ágazatait, a mezőgazdaság főbb jellemzőit. Korának megfelelő magyarság- és Európa-tudattal rendelkezzen.

Tudja példákkal bizonyítani a társadalmi-gazdasági folyamatok környezetkárosító hatását, a lokális problémák globális következmények elvének érvényesülését. Tudja a környezetvédelem jelentőségét, szerepét a térség életében. Legyen tisztában a Földet fenyegető veszélyekkel, értse a fenntarthatóság lényegét, ismerje fel, hogy a Föld sorsa a saját magatartásán is múlik, tudatos fogyasztóként élje mindennapjait. Ismerje fel a környezetvédelem fontosságát, a környezetkárosító folyamatokat, megelőzésük lehetőségeit. Értse, hogy a környezeti károsodás nem ismer országhatárokat, a károk megakadályozása nemzeti és nemzetközi összefogást igényel.

Legyen képes a pontos megfigyelésre adott földrajzi szempontok alapján. A megfigyelések, vizsgálatok alapján vonjon le következtetéseket, s ezeket szóban, írásban, rajzban, egyszerű térképen rögzítse. Tudjon látásteljesítményétől függően különböző térképeket célszerűen használni.

Ismerje fel a különböző információhordozók szerepét az ismeretszerzésben, a megszerzett információkat tudja értékelni, felhasználni.

Tudjon nagy vonalakban tájékozódni a földtörténeti időben. Legyen képes megadott szempontok alapján bemutatni földrajzi öveket, földrészeket, országokat és tipikus tájakat.

Legyen képes a térképet információforrásként használni, gyakorolja a logikai térképolvasást. A topográfiai ismereteikhez tudjon földrajzi-környezeti tartalmakat kapcsolni. Topográfiai tudása alapján a tanuló látásteljesítményéhez mérten (segédeszköz alkalmazásával) biztonsággal tájékozódjon a köznapi életben a földrajzi térben és a térképeken, használja topográfiai tudását más tantárgyak tanulása során is. Legyen képes a társakkal való együttműködésre. Alakuljon ki benne az igény arra, hogy későbbi életük folyamán önállóan tovább gyarapítsák földrajzi ismereteiket. Legyen képes természet-illetve társadalom- és gazdaságföldrajzi megfigyelések végzésére, a különböző nyomtatott és elektronikus információhordozókból földrajzi tartalmú információk gyűjtésére, összegzésére, a lényeges elemek kiemelésére. Ezek során alkalmazza digitális ismereteiket.

Tanesszközök

Tankönyv, munkafüzet

A tankönyvválasztás szempontjai megegyeznek a gyengénlátó és aliglátó tanulók számára alkalmas tankönyvek kiválasztásának általános szempontjaival. A tantárgy jellegéből következik, hogy a szöveg olvashatóságán nagy hangsúlyt fektetünk arra, hogy a kiválasztott tankönyv megfelelő képi szemléltetést is biztosítson. A tankönyv lényegkiemelő legyen, gondolattérképeket és a munkáltatást segítő statisztikai adatsorokat, grafikonokat, diagramokat is tartalmazzon. A tankönyv végén kislexikon biztosítsa az új fogalmak rövid, lényegre törő magyarázatát. A munkafüzetben a betűk, az ábrák és a válasznak hagyott helyek nagyobb méretűek legyenek, a feladatok szellősebben helyezkedjenek el.

Térképek, atlaszok, földgömbök: Cartographia: tanulói Földrajzi atlasz a 11-14 éves tanulók számára.

Sík és domború - falitérképek: Föld domborzata és vizei, Európa, Ázsia, Afrika, Amerika, Ausztrália és Óceánia, Kárpát-medence domborzata és vizei, Magyarország domborzata és vizei, Budapest és környéke, hazánk résztjai. Braille térképek: kontinensek és Magyarország domborzata és közigazgatása.

A Föld éghajlata és más tematikus térképek. Kézbe vehető munkatérképek: domború tanulói kézi térképek, dombornyomtatóval készített térképek, nagyított munkatérképek, Földgömbök nagyobb betűmérettel, erős színezéssel: 36 cm-es sík, 36 cm-es domború (aliglátó tanulónként 1 db).

Egyéb tanulást segítő eszközök: Földrajzi tartalmú nyomtatott információhordozók és digitális eszközökön elérhető információforrások, internet. Szakkönyvek: Világatlasz, képes albumok, sorozatok, enciklopédiák, Magyarország kézikönyvek, Vörös könyv. Tanulást segítő programok, digitális tankönyvek.

Közetgyűjtemény, hőmérők, tájoló, iránytűk, terepasztal, hőmérők, nagyítók, csapadékmérő, laborfelszerelések, szemléltető posztterek.

Modell a vetődés, gyűrődés ábrázolására, vulkánműködés szemléltetésére. Aliglátó tanulók számára taktilisan érzékelhető diagramok (klímadiagramok) ábrásorok, keresztmetszetek, magyarázó ábrásor, makett (felszíni formák, folyótorkolatok). Tellúrium a Nap-Föld-Hold egymáshoz való helyzetét és mozgását modellező eszköz.

Speciális módszertani ajánlás

A tantárgy tanítása során törekedni kell a tanulók közeli és távoli környezetük megismerése, felfedezése iránti természetes érdeklődésének fenntartására.

A földrajz tanulása a különböző fokban látássérült tanulók számára nagy erőpróba, hiszen különösen akadályozottak egyik legfontosabb taneszközünk, a térkép használatában. A térképpel történő munkáról azonban nem mondhatunk le. A gyengénlátók oktatását vállaló iskola nem csak korszerű optikai segédeszközöket biztosít tanulóinak számára, hanem megfelelő taneszközökkel is segíti a tantárgy tanulását. Pl.: speciális térképgyűjtemény, egyéni látóképesség szerint nagyított feladatlapok, az atlasz térképlapjain a tájékozódást segítő kiemelő jelzések alkalmazása, adaptált munkatérkép, kontrasztos, kontúrozott ábrák, dombortérképek, tapintható domborított diagramok, stb.

A földrajz tanításában az ismeretközlés kiemelt hatékony eszköze a szemléltetés-bemutató és a közvetett szemléltetés. A fogalmakat, folyamatokat magyarázó rajzok, ábrások, filmrészletek teszik szemléletessé.

A későbbi felidézést, rögzítést segítik a munkatérképek, vázlatok. A tanulók számára ismert és érzelmi okból közelálló vonatkoztatási (összehasonlítási) pontokat nyújtunk azzal, hogy az új országokat, tájakat hazánkhoz, illetve magyarországi tájakhoz viszonyítjuk.

A képzeletet mozgósító képek bemutatása, a megértés hatékonyságát növelő, a lényeg kiemelő, összefüggéseket magyarázó ábrák vetítése, vagy a megfelelő anyagrészekhez kapcsolódó néhány perces oktató film bemutatása minden órán szükséges a lehető legalaposabb megérteshez.

Gyengénlátók tanításakor a látáson kívüli más érzékszervek útján szerzett információkra is támaszkodhatunk (pl. taktilis érzékelés: dombor-klimadiagram, kőzetek vizsgálata során, szaglás: a bauxit földes szaga stb.) A tanulók emlékezetét, gondolkodási funkcióit (lényegkiemelés, egységes logikai rendszer, gondolatmenet elsajátítása) és képzeletüket segítségül hívva, kompenzáljuk a nehezített vizuális ismeretszerzést.

A versenyzésre is lehetőséget adó játékos feladatok is az intenzív és hatékony motivációt szolgálják: Mutasd be, mint idegenvezető Budapestet! Mesélj hazánk világörökségeiről! Állíts össze egy menüsört Olaszország jellegzetes ételeiből!

Összpontosítást igénylő feladatok a földrajzi keresztrejtvények, képrejtvények, különböző információhordozókból önálló, egyéni vagy csoportos ismeretszerzés eredményei lehetnek tanulóinak kiselőadások.

Tanórákon kívül napközi vagy családi otthon nyújtotta szabadidő-keretek között is kapjanak helyet a természethez, a földrajzhoz kapcsolódó játékok, tevékenységek: ország-város, Mit visz a kis hajó? (földrajzi név, fogalom) Ki a gyorsabb? (helymeghatározási verseny). Nézzék meg a javasolt video filmrészleteket, készítsenek kiselőadást a tanult városról, országról, különféle forrásokból gyűjtsenek önállóan információkat, érdekességeket! Atlaszukat forgassák, nézegessék tanult helyszíneket keresve. Gazdálkodjanak helyesen és takarékosan kicsiben (zsebpénz, családi gazdálkodás) ezzel megalapozva a nemzetgazdaságról alkotott képet.

Tanulmányozzák, nézegessék az aktuális tananyaghoz kapcsolódó vagy hasonló témájú internetes oldalakat, könyveket, lexikonokat, földrajzi fogalomtárat, statisztikai adatokat. Kirándulásra készítsenek útvonaltervet digitális térképek segítségével, élményeikről készíthetnek fotókat, beszámólót.

